

Teresa Bernadetta Kulik

Przedmowa

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 15, 5-6

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wprowadzenie

Dokonująca się od kilkunastu lat restrukturyzacja gospodarki i życia społecznego w naszym kraju wywołała poważne zmiany w systemie nauczania i wychowania na wszystkich szczeblach systemu oświatowego. Ukoronowaniem ich w systemie edukacji dzieci i młodzieży jest wprowadzenie (zgodnie z Ustawą z dnia 25 lipca 1998 r.) trójstopniowego ustroju szkolnego (6-klasowa szkoła podstawowa, 3-letnie gimnazjum i 3-letnie liceum profilowane)¹. W zakresie zaś szkolnictwa wyższego powstanie niepublicznych uczelni wyższych. Kolejne nowelizacje Ustawy o szkolnictwie wyższym² umożliwiły zakładanie szkół wyższych niepaństwowych (w 2002/3 r. – 247 szkół tego typu w kraju) oraz określenie i dopracowanie ich profilu. Dzięki temu dobrze wpisały się one w strukturę polskiego szkolnictwa wyższego.

Owe zmiany organizacyjne w systemie edukacji zostały wzmocnione przez wprowadzenie w poszczególnych typach szkół nowych przedmiotów oryginalnych i programów nauczania oraz dokonanie znacznej niekiedy reorganizacji kształcenia i wychowania zarówno w szkołach jak i innych instytucjach wychowawczych. Zrodziły one w różnych środowiskach społecznych nowe myślenie o edukacji. Spowodowały one też pełniejsze zaangażowanie różnego typu sił społecznych środowiska lokalnego (samorządu, rodziców, stowarzyszeń społecznych, kościołów i wyznań, prywatnych sponsorów) w organizowanie szkół (i uczelni wyższych), a także realizację różnego typu procesów kształcenia i wychowania. Doprowadziło to do powstania nowych inicjatyw w zakresie nauczania i wychowania, zarówno w systemie oświaty szkolnej, jak i w jej otoczeniu tj. środowisku działania poszczególnych instytucji kształcenia i wychowania, zarówno dzieci i młodzieży jak i ludzi dorosłych.

Próbą zasygnalizowania owego myślenia o sprawach edukacji w nowych warunkach społeczno-politycznych jak i zaprezentowania

¹ Dz. U. z 9 września 1998 r., nr 117, poz. 759.

² Dz. U. z 12 września 1990 r., nr 65, poz. 385.

rzeczywistych zmian w działalności głównych instytucji nauczania i wychowania jest niniejszy tom (21) rozpraw i studiów. Jego autorzy starali się także wskazać na różne środowiskowe inicjatywy zmierzające do wsparcia pracy instytucji powołanych do organizowania kształcenia i wychowania zarówno dzieci i młodzieży jak i ludzi dorosłych.

Całość materiału publikowanego w tym tomie podzielona została, oczywiście w sposób umowny, na pięć działów tematycznych.

„Wprowadzający” zatytułowano „Z przeszłości polskiej oświaty” Tworzą go trzy teksty w zasadzie typu historycznego. Pierwszy – Wandy Dróźki o charakterze metodologicznym ukazujący istotę autobiografii jako rodzaju piśmiennictwa naukowego i metodologię jej przygotowania. Autobiografia traktowana jest w nim jako historia własnego życia, swoiste „sprawozdanie” z indywidualnej egzystencji danej jednostki w jej rozwoju i działaniu. Treść opracowania wskazuje na ewolucję we współczesnych badaniach historycznych w dziedzinie oświaty, polegającą na rozrastającej się dzisiaj „modzie” na badania autobiograficzne. Dostarczają one przykładu podejścia jakościowego do badanej rzeczywistości edukacyjnej. Nadto, autorka charakteryzuje w rozprawie metodologię, przygotowanie i strategię opracowania autobiografii. W tekście sporo też refleksji na temat różnicy pomiędzy autobiografią a biografią oraz podobieństw i różnic pomiędzy autobiografią i pamiętnikiem.

Kolejny tekst w tym dziale to praca Stanisława Majewskiego na temat problematyki reformy szkolnictwa w Polsce w latach 1932–1939 na łamach czasopisma „Oświata i Wychowanie”. Dowiadujemy się z niego o treści, dynamice i metodzie dyskusji przedstawicieli władz oświatowych, polityków i nauczycieli, jaka toczyła się na łamach tego, powstałego w 1929 r., cenionego w kręgach nauczycieli dwumiesięcznika, na temat ówczesnej reformy oświaty. Autor pracy ukazuje również jak ważnym dla nauczycieli i kadry oświatowej lat międzywojennych było zamieszczanie na łamach pisma recenzji książek pedagogicznych drukowanych wtedy w Polsce i krytyczne omawianie w mm zawartości czasopism pedagogicznych. Z tekstu artykułu dowiadujemy się o działalności wybitnych organizatorów i reformatorów oświaty w latach międzywojennych, poznajemy tworzone przez nich koncepcje oświaty, a zwłaszcza szczegółową charakterystykę różnych elementów reformy szkolnej z 11 marca 1932 r. Przez treść i sposób analizy spraw oświaty interesujące autora *Czasopismo*